

ERRA.T-76.1.1489

MUINSUSKAITSEAMET
ARHIIV
P-1647



EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU RIIKLIK EHTUSKOMITEE
VABARIIKLIK RESTAUREERIMISVALITSUS

OBJEKT: Uue-Kastre piiskopilinnus.

ŠIFFER NR. _____

TELLIJA: ENSV MN Riiklik Ehistuskomitee

TEOSTAJA: Vabariiklik Restaureerimisvalitsus

AJALOOLINE OIEND UUE-KASTRE

PIISKOPILINNUSE KOHTA

Juhataja: /V.Saks/

Peaspetsialist
ajaloo alal: /U.Hermann/

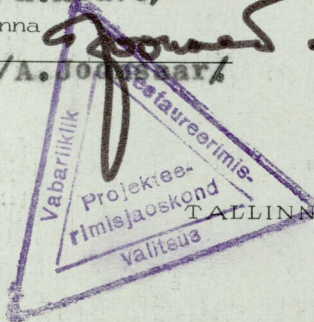
Peainsener: [signature]
Peaarhitekt: /K.Aluve/

Peaspetsialist
arhitektuuri alal: _____

Projekt-jaoskonna
juhataja: /A. Jõonevay/

Projekti
peainsener: /R. Põlts/

Objekti autor: /A. Lüts/



197

Uue-Kastre piiskopilinnus.

Asukoht: Tartu rajoonis, Luunja külanõukogus, Alevi külas.

Linnuse ala suurimad mõõtmed: (kraavidega piiratud ala)

1. Pealinnus

põhjast-lõunasse 52 m

idast-läände 60 m

2. Eeslinnus

põhjast-lõunasse 73 m

idast-läände 62 m

Linnuse ala keskmine absoluutne kõrgus

pealinnus 32 m

eeslinnus 31,5 m

Emajõe veepind linnuse kohal (2. veebr. 1973.a.) 29,22 m.

Suurim sügavus Emajõe linnuse kohal 21 m kaldalt 5,25 m.

Ajalooline ülevaade.

Vana-Kastre linnusest 14 km Peipsi poole rajati 14 saj. Emajõe põhjakaldale veel teine samasugust otstarvet täitev piiskopilinnus Uue-Kastre ehk Varbeki. Linnuse rajamist võimalikult Peipsi lähedusse, suurte soode piirkonda võib põhjendada ainult asjaolu, et senine Vana-Kastre linnus asetses liialt sügaval sisemaal, peaaegu Tartu külje all. Siit ei olnud võimalik hoida täieliku kontrolli all ei Emajõe alamjooksu veeteed ega ka laialdasi asustatud alasid. Kergesti võis sinne ala jääda idanaabrite retkede tallermaaks. Uue-Kastre linnuse rajamisega langes märgatavalt Vana-Kastre tähtsus kindlusena.

Kahtlaselt varajasena on näidanud Arndt ja temast lähtunud hilisemad ajaloolased linnuse asutamisaastat 1279¹⁾. Nagu järeltub 1342.a. venelaste poolt sooritatud sõjaretkest mööda Emajõe Tartu piiskopkonda, ei tuntud veel Uue-Kastre linnust, sest

1. K.v. Löwis of Menar, Burgenlexikon für Alt-Livland, Riga 1922, lk. 12, edaspidi Löwis of Menar; samuti A.Tuulse, Die Burgen in Estland und Lettland, Dorpat 1942 lk. 97.

segamata saabusid nad oma laevadega küllaltki asustatud piirkonda, kus asusid nn. saksa külad. ~~Seisel~~ alamjooksul tollal puudus selline asustus täiesti. Nähtavasti andiski selline venelastele igati õnnestunud retk põhjuse rajada senini kaitseta olnud piirkonda uus linnus, mida hakati senise Vana-Kastre kõrval kutsuma Uueks Kastreks. Linnuse ülesandeks ei olnud ainuüksi pakkuda siinsele ümbrusele kaitset ega tõkestada vaenlase laevade ilmumist Tartu alla, vaid siin võidi ka kontrollida kaubaliiklust tähtsal Tartu-Pihva veeteel, nagu seda oli Emajõgi. Sellest pärineb ka linnuse teine nimi Varbeki (vanemais saksakeelseis dokumentides esineb sageli moonutatud nimedega, nagu Werbeke, Warenbecke, Warbecki). Nimi on tuletatud saksakeelsest sõnast Wehre des Baches²⁾ - jõetõke. Siin, otse linnuse kohal, asus piiskopkonna õitseajal jõel mingi palktõke, mis sulges kontrollimise otstarbel laevatee. Juba 1392.a. mainitakse linnust ürikuliselt³⁾. Selles on juttu Hansa saadikute ja novgorodlaste vahelisest lepingust ja mainitakse "palkidest üle Emajõe Varbeki ees - de balke de over Embeke licht vor Werbeke". Just Uue-Kastre oli koht, kus visiteeriti kõiki laevu, võeti toll ja peeti valvet, et välja ei veetaks keelatud kaupu, nagu relvi, raudrüüsid. Samuti võeti kalureilt kalakümnist⁴⁾. Sama tehti ka talvisel jääteel. Brotze oletuse järgi olevat Varbeki nimi tuletatud siin asunud kaubalaost - depoost - Waarenkneiper⁵⁾. Aegade jooksul tekkis linnuse külje alla eeslinnuse kõrvale väike ale-

2. A. Tuulse. Die Burgen... lk. 97.

3. Liv.-Esth. und Curländisches Urkundenbuch III kd. 1330.

4. Ed. Ph. Körber, Vaterländische Merkwürdigkeiten I 1802 lk. 390. Käsikiri TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Riiklikus Kirjandusmuuseumis.

5. Joh. Chr. Brotze, Monumente, Prospekte... VIII kd. lk. 193. Käsikiri Latv. Zon. Akad. Fund. Biblioteka.

vik, milles ei puudunud oma kirik ja kalmistu. Linnusest läänes asuv vähe kõrgem ala sai kasutatud hoonete püstitamiseks. Sellest alevikust (Hakelwerk) on meie päevini säilinud Alevi küla nimi.

Ajaloodokumentidest nähtub et Uue-Kastres armastas sageli viibida ka piiskop, sest 1425. ja 1438.a. olevat siin kauemat aega peatunud piiskop Helmich (von Mallinkrodt). Viimane kaebab veel 1462.a., et keegi Hermann Bernstorp olevat tema Varbeki linnuse rüüstanud (?)⁶⁾.

Kuna linnus asus vahetult tähtsa veete e ääres, piiskopkonna ja Vene piiri läheduses, tabasid teda Vene-Liivi sõja ajal 1558.a. venelaste retked. Polnud ju viimastel parimat võimalust tuua Tartu alla sõjavarustust ning kahureid kui Emajõe veeteed pidi, selleks pidi jõeliiklust esmajoones häiriv kindlustus likvideeritama. Renneri kroonika teatel olevat linnus õige hõlpsasti langenud venelastele⁷⁾. Kroonika kirjeldab sündmust alljärgnevalt: "5. juulil 1558 vallutasid venelased Varbeki linnuse, mis asub Emajõe (Finbeke) ääres Tartu stiftis. Linnuses olnud 40 maasulast. Tartust kutsutud külla keegi kodanik, kes joonud end kogu seltskonnaga purju. See kodanik tetanudki olukorrast venelastele, need tulnud öösel, põletanud värava ja vangistanud sakslased otse vooditest. Mõnedel õnnestunud hüpata üle müüride ja pääseda, mõned langenud, teised viidud Venemaale." Sama sündmust kirjeldab ka Tartu stifti voogt Elert Kruse oma aruandes Riia ekshertsogile Wilhemile⁸⁾. Viimase teatel olla sündmus aset leidnud 6. juulil.

6. K.v. Löwis of Menar. Burgenlexikon... lk. 120.

7. P.Karlstedt. Johannes Renner. Livländische Historien 1556-1561, Lübeck 1953 lk. 32.

8. K.v. Busse. Die Einnahme der Stadt Dorpat im Jahre 1558

Venelased saabunud paatidega, neid olnud 30 meest, osa neist olid varustatud harkpüssidega. Teiste ajaloolaste teateil olnud venelaste salga suurus 300 meest (L.v. Stryk) ja linnuse pealikuks olnud Claus Gelmuth. On põhjust arvata, et linnus tõsisemalt kannatada ei saanud, sest kroonika teateil põletati ainult väravad. Nüüd oli venelastel veetee Tartuni vaba, sest ka Vana-Kastre lülitati sama aasta talvel sooritatud retkeil kindlustustest välja. Võib oletada, et venelased kasutasid äsja vallutatud Uue-Kastre linnust tugipunktina. Rootslastega 1564. a. tehtud rahulepingus kannab linnus Novoi Kaster'i nime⁹⁾. Arvata võib, et 1582.a., siinsete alade üleminekul poolakatele lõhkusid venelased ka Uue-Kastre linnuse, sest veel samal aastal poola võimude poolt koostatud nn. Tartu staarostkonna inventaris esineb linnus purustatuna¹⁰⁾. Selle kohta mainitakse järgmist: "Wertin oli üks Tartu piiskopi väike linnus, 3 miili Tartust Emajõe ääres, Laiuse poolsel kaldal; on nüüd kokku varisenud ja suuremalt osalt hävitatud; selle (linnuse) taga kuni Peipsini (Baips), mis Tartut Pihkvast lahutab, pole enam ühtki kindlustust ja seepärast näib vajalik, et see uuesti taastataks, kuna see Moskva poolsel küljel võis Tartu blokhausina esi-

und damit verbundene Ereignisse. Mitteilungen aus dem Gebiet der Geschichte Liv- Est- und Kurlands. Riga-Lepizig 1840, lk. 469.

L.v. Stryk, Beiträge zur Geschichte der Rittergüter Livlands. I osa, Dörpat. 1887 lk. 169.

9. Brotze, Monumente, Prospekte... VIII kd. lk. 193.
10. RAKA (Tartus) f. 1405 n. 1 s.-ü 129, Inventarium der Starostei Dorpat. 1582. (Koopia) lk. 60.
11. Ed. Köcher. Einige Notizen über das Schloß Warbeck. Das Inland nr. 10, 1836, lk. 159-160.

neda." Arvatavasti taastatigi linnus, sest 1582-1620.a. tuntakse siin üht poola kuninglikku ametnikku, kes korraldab venelastega viljakaubanduse küsimusi¹¹⁾. Millisena linnus rootslaste kätte sattus, ei ole teada. Viimased osutavad Uue-Kastrele küllaltki tähelepanu, kuna see asub strateegiliselt tähtsal kohal, kaitses Tartut Peipsi poolt küljest. Uue-Kastre linnuse tähtsust näitavad ka edaspidised sõjasündmused. Juba sõja puhkemise hirmul Venega asusid rootslased linnust veelgi hoolsamalt kindlustama. See kajastub maapealik (landshöfding) Lars Klasson Flemingu ettekandest (1656) riigivarahoidja krahv M.G. De la Gardiele¹²⁾:

"Teie kõrgeausus Exc. ees ma ei saa varjata, et mina täna õhtul tulen vanast Kastre linnusest, mida mina kogu võimuga lasksin kindlustada ja kaitseolukorda viia. Olin Ahja mõisa juurde saabunud, et neid läbipääse uurida, millised Vene piiri ja Tartu vahel asuvad Emajõeest Kirumpääni...

Vana Kastre linnuse olen ma seepärast otsustanud kindlustada kuna siin piirkonnas pole jalgagi kindlat maad, mida saaks reduudina kasutada. Emajõe suudmesse väljaehitatud redutt täitus kauaste vihmade tõtu veega.

Vana Kastre linnuse olukord on nii kindel looduslikult ja see paikneb nii soodsalt, nagu ei ükski teine koht tervel Liivimaal. Teda hõlmab kindel maa ühest ja 2-3 miili laiused rabad kolmest küljest. Emajõgi voolab ühes küljes piki müüri, maapeolest küljest on tasane maa ja pole mingit kõrgendikku, mis valitseks musketilasu kaugusel linnusest ja nii ei saa keegi rünnata vee pärast ja samuti selleks kasutada kitsast tamm. Veekraavid on 7 reini ruutenit laiad ja 7 reini jalga (?) sügavad, ümber ringi on üks kitsas tamm Emajõe ääres, kui sellesse avaus teha,

12. Fr. Bienemann jun. Briefe und Aktenstücke zur Geschichte der Verteidigung und Kapitulation Dorpats 1656. Mitteilungen a.d. Gebiet der Geschichte... nr. 16 Riga 1896, lk. 546

siis voolab jõgi Ümber linnuse. Mainitud linnust loodan ma 8 päeva jooksul viia sellisesse kaitseolukorda, et see on varustatud proviandiga, 4 kahuriga, laskemoona ja 80-100 mehega..."

Kuid nagu edaspidised sündmused näitasid, langes seegi üleskiidetud linnus ilma püssipauguta venelaste kätte. Vahepeal piirasid venelased juba Tartut, ainult Uue-Kastre linnus takistas neid kasutamast veeteed, et tuua Pihkvast lahingumooni ja piiramiskahureid. 28. juulil olid venelased juba Tartu all, tulles kohale Vastseliina kaudu maad mööda. Tartu kaitsjate olukord muutus veelgi täbaramaks, kui venelased 12. või 13. augustil (1656) vallutasid Uue-Kastre linnuse¹³⁾. Venelaste rünnak sellele hästi kaitstud paigale osutus edukaks ainult seetõttu, et garnisoni sõdurid jooksid peaaegu vastupanuta laiali, jättes maha ohvitserid, kel omakorda ei jäänud muud üle kui järgneda oma alluvate eeskujule. Peaaegu kõigil meestel õnnestus pääseda Tartu või Põhja-Eestisse rootsi vägede juurde. Linnuse vallutamisega vabanes venelastel veeteel Pihkvan. Tartu kapituleerus alles 12. oktoobril.

Kiäde rahu põhjal 1661 olid venelased sunnitud jätma oma senised vallutatud alad rootslastele. Pole teada, kas venelased lahkudes purustasid Uue-Kastre linnuse. 1697.a. fortifikatsioonihvitseri Paul v. Esseni poolt koostatud plaanil näib linnus päris tervena. Stokholmi sõjaarhiivis säilitatavad projektid ja plaanid 1697-1699¹⁴⁾ tõestavad, et rootslastel oli

13. F. Tender. Tartu vallutamine venelaste poolt 1656. aastal. Tartu VI, Tartu 1938, lk. 198.

14. K.v. Löwis of Menar. Burgenlexikon...

kavatsus Uue-Kastre linnus välja ehitada veelgi võimsamana. 1699.a. Liivimaa kuberneril E. Dahlbergi poolt koostatud projekti kohaselt pidi linnus vanade ehituste baasil välja ehitatama hulga laiemana, senise ühe ümarnorni asemel projektee-riti igasse nelja nurka üks kahuritorn.

Kahjuks jäid kavatsused ainult paberile, sest peatselt algav Põhjasõda tõmbas kõigele kriipsu. 1704.a. võis senine vilets linnus esineda viimast korda sõjasündmustes, arvatavasti mitte enam kindlusena, vaid tunnistajana rootslaste õnnestust jõelahingust, mis toimus vaevalt kilomeeter Kastre poole. Kogu rootslaste jõelaevadest koosnev lahingüksus langes terve venelaste kätte, peale komandandi lipulaeva, mille meeskond otsustas õhkida, et mitte sattuda venelaste kätte vangi. Rootsi laeva põhja tunti veel hiljaaegu jõepõhjas. 1887-a. kavatses Kastre mõisa omanik Essen selle üles tõsta, kuid laeva põhja läbivaatamisel pole siit midagi väärilist leitud ja kavatsus jäeti kõrvale¹⁵⁾. Linnus kui ka alevik hävisid Põhjasõja päevil. Vanemad inimesed kutsuvad kohta veelgi vanaks rootsi kantsiks ja kirikuks.

Sama sajandi lõpul, 1784.a. C. O. Gyllenschmidti poolt valmistatud vaatel¹⁶⁾ leidub linnuse rusukuhila kohal Kantsi kõrts ja aleviku juures näitab autor kirikuruset. Hupeli päevil 1774 esines linnuse kohal kõrgem rusuhunnik¹⁷⁾. Arvatavasti

15. O. Loorits, Endis Eesti elu-olu. I Tallinn 1939. lk. 284.

16. Brotze, III lk. 133.

17. A.U.Hupel, Topographische Nachrichten von Lief- und Estland I, Riga 1774, lk. 262.

kasutati kantsi kõrtsi ehitamisel vanu linnuse varemete esi¹⁸⁾. Huhni päevil 1821 olid linnusest säilinud vallikraavid, madala veeseisu ajal jõest väljaulatuvad parvaluse jäänused ja laeva-silla vaiad. Oli pisut säilinud ka endisest aleviku kirikust¹⁹⁾.

Endist linnust tuletab meelde veel meie päevini kasutusel olev Kantsi kõrtsi, Kantsitaguse heinamaa ja metsa nimi²⁰⁾. Endine jõekõrts on jäänud kahjuks viimastel aastatel elaniketa ja laguneb.

Linnuse ala kirjeldus.

Linnuse aset tähistab tänapäeval Emajõe põhjakaldal vee-kraavidega piiratud, ümbruskonnast pisut kõrgem nelinurkne ala, mille jõepoolsel küljel kõrgub poollagunenud Kantsi kõrt-sihoone. Pealinnus on läänes ühendatud kitsa teetammiga vähe suurema eeslinnusega, mida omakorda piirasid varemalt veekraa-vid. Praegu on kraavid kuivad, kuid soistunud. Eeslinnuse osas pole vundamendi müürijäänused leida, arvatavasti esinesid siin ainult puitehitused. Eeseni plaani järgi aastast 1697 oli ees-linnuse ala küllaltki tihedasti hoonestatud.

P Pealinnuse alal leiame maakividest tugeva mõrdiga laotud alusmüüride jäänuseid endise linnuse idaosas, seega jõepoolses

18. Körber, Vaterländische Merkwürdigkeiten I, sama ka Brotze mainitud töös.

19. Latv. Centr. V. V. Arhivs, f. 6810 nr. 1 s.-ü 18. O. Huhn. Top. Stat. Beitrage des Dörptischen Kreises, VI kd. I osa. 1820-1823. lk. 187.

20. RAKA f. 1411 nr. 1 s.-ü 1-27, Kastre mõisa maade plaanid 1840-1841.

nurgas, kus asus varemalt kuni 10 m laiune nurgatorn²¹⁾. Jõe kaldal otse veepiirdes paljastub madala veeseisu ajal tugevaist palkidest laotud parvalus, millele kogu linnuse kavatis tugineb. Parvaluse ja rusukuhila kõrgusvahe on vaevalt 2,5 m, millest võib järeldada, et rususes pinnas keldriruume ei leidu, mida ka igaaastased suurveed oleksid ähvardanud. Vana müüri osi, mis võiksid pärineda linnusest, on vaevalt kõrtsi seintes leida; ehkki kõrtsi nurkades leiduvad tahutud maakiviä võiksid pärineda vanast linnusest. Kõrtsi seintesse tekkinud praod näitavad seinte all asuvate tugevate alusmüüride olemasolu. Ka leiame kõrtsi idaosas talli põrandas katkendlikult maakivi müürituse jooni. Linnust piiranud veekraavid on kinni kasvamas, kohati on nad kuni 15 m laiad ja meetrisügavused. Kraavide kaevamisel saadud pinnas on kuhjatud linnuse alusele palkparvele, tõstes seega linnuse ehituse alaosa võrdlemisi kõrgele ähvardavast kõrgvee seisust. Pinnast on jätkunud ka soopoolse ala täiteks. Tee pealinnusesse on kulgenud läänes asuvast eeslinnusest kitsa tammi kaudu, mis praegugi on kasutatav. Samasuguseid tammi jäänuseid on leida vallikraavi idaosas. Nende ülesanne on nähtavasti olnud säilitada kõrget veetaset Emajõe veepinna kõikumise korral. Eeslinnuse ja pealinnuse eralduskraavi kohal Emajõe ääres on tunda veel mingi palkidest ehitatud ja peenikeste kividega täidetud laevasilla alust. Nähtavasti siit peakski otsima endise jõetõkke kohta.

Tuulse, kasutades 17. saj. lõpul Esseni poolt koostatud plaani, kirjeldab linnuse põhiplaani alljärgnevalt²²⁾: Põhi-

21. K. v. Löwis of Menar, Burgenlexikon... lk. 120.

22. A. Neumanni (Tuulse) käsikiri: Eesti lossid, kronoloogia ja plaanitüübid 1934. TRÜ Tead.Raamatukogu 277566.

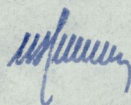
11

plaanilt on Uue-Kastre sepiline-nelinurkne, varustatud idanurgas suure rondeelisarnase ümartorniga, mis siin on aga arvata-vasti vana päritoluga, moodustades kindluse peapunkti Emajõe kaitsmisel. Üue loodenurgas asub peahoone koos kahe teise, ringmüürist väljaulatuva ehitisega. Läänepoolsel küljel asuv nelinurk oli nähtavasti linnuse teise peatorni aluseks, nagu tõendatud tugevad alusmüürid. See võis olla madal elamistorn, mis ühtlasi kasutati külgkaitsena kogu kindluse läänetiival. Samal flankeerimisprintsiibil on ehitatud ka väikene kõrvalhoone põhjatiival ja nelinurkne torn ringmüüri kirdeosas. Kogu kavatis näitab loobumist senistest traditsioonidest: kvadraatsest konvendimajast on jäänud vaid nelinurgale liginev müürijoon, kuna peahoone hoovi nurgas on tüübilt ligidane varajastele ehitistele donjon'iga ringmüüris. Uus on siin vaid flankeerimisprintsii, nagu ka lokaaltraditsioonile viitav ümartorn.

Alevi külas endise Saare talu kõrgemal põllusopil leidub vähem ehitusprüginine ala, kus kändmisel adratera satub vundamendijäänustele. Siin olevat keskajal asunud kirik. Samast pisut põhjapoole üsna talu elamu läheduses on korduvalt leitud korrapäraselt asetatud inimluustikke. Taluperemehe teateil asunud siin kalmistu. Ka leiduvat jõepoolsel kõrgemal alal endiste alevi hoonete alusmüüri osi.

Veel praegugi kasutatakse vana keskaegset teetammi, mis kulgeb Kavastust läbi Alevi küla Kantsi kõrtsi poole.

U. Hermann



Kasutatud kirjanduslikke allikaid: (trükitud)

K. Löwis of Menar, Burgenlexikon für Alt-Livland, Riga 1922.

L. v. Stryk. Beiträge zur Geschichte der Rittergüter Livlands, Dorpat 1877.

O. Loorits. Endis Festi elu-olu, I Tallinn 1939.

A. W. Hupel. Topographische Nachrichten von Lief- und Estland. I Riga 1774.

E. Tender. Tartu VI 1938.

Mitteilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-Est- und Kur-lands. Riga-Leipzig.

Peter. Karstedt. Johannes Renner. Livländische Historien 1556-1571. Lübeck 1953.

Hans Kruus. Vene-Liivi sõda (1558-1561). Tartu, 1924.

Armin Tuulse, Die Burgen in Estland und Lettland. Tartu 1942.

Ajakiri "Odamees" nr. 3 (17. märts) 1924.

Revalsehe Zeitung nr. 265, 18. nov. 1910.

Das Inland nr. 10, 1836.

Koguteos Festi I "Tartumaes" Tartu 1925.

Trükkimata allikad:

Ed. Ph. Körber, käsikiri: Vaterländische Merkwürdigkeiten I 1802. TA FR. K. Kreutzwaldi nim. Riiklik Kirjandusmuuseum.

RAKA f. 1405 n. 1 s-ü 128. Inventarium der Staroste Dorpat 1582, Koopia.

f. 2057 n. 1 s-ü 76, käsikiri: Ritterschlösser in Livland 1839.

f. 1411 n. 1 s-ü 1-27. Kastre maade plaanid 1940-1941.

f. 1411 n. 1 s-ü 26. Väljavõte 1638.a. Kastre maade revisjonist. 13. juuni 1726.

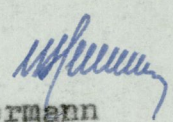
Latvijas PSR Centralais V. V. Arhivs. f. 6810 n. 1 s-ü 18.

O. Huhn. Top. Stat. Beiträge des Dörptschen - Vereschen Kreises. 1820-1823.

f. 6810 n. 1 s-ü 8 O. Huhn'i käsikiri Liefland in sieben Baenden beschrieben. 1821.

Latv. PSR Zinātnu Akadēmijas Fundamentālās Bibliotēkas
 rokrastu un retogramatu sektors F. 4962-4971.
 Joh. Chr. Brotze käsikiri "Monumente, Prospekte..." 18 saj.
 lõpp 19. saj. algus.

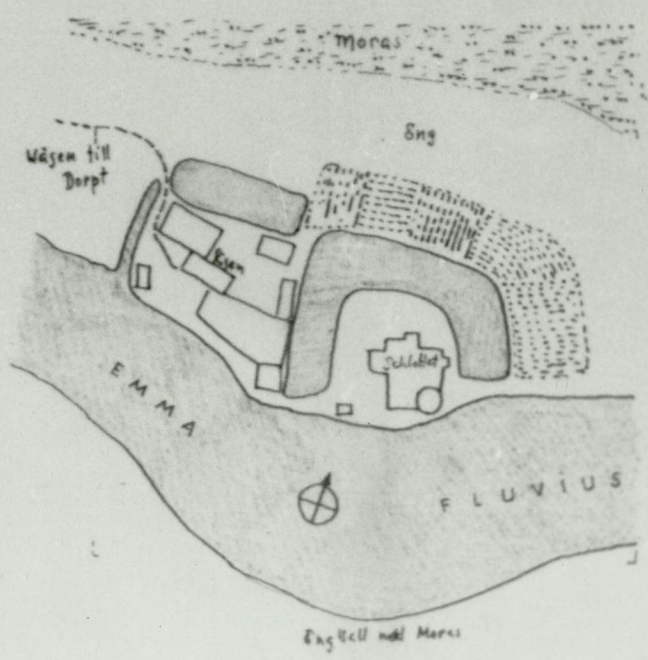
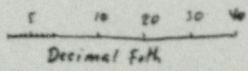
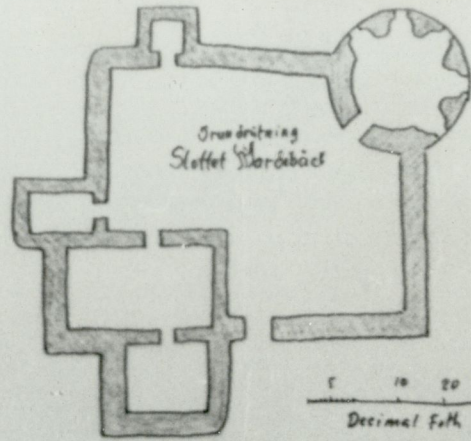
U. Hermann, Burgenlexikon für Estland, Tartu 1938. Käsikiri
 autori kogudes.


 Uno Hermann

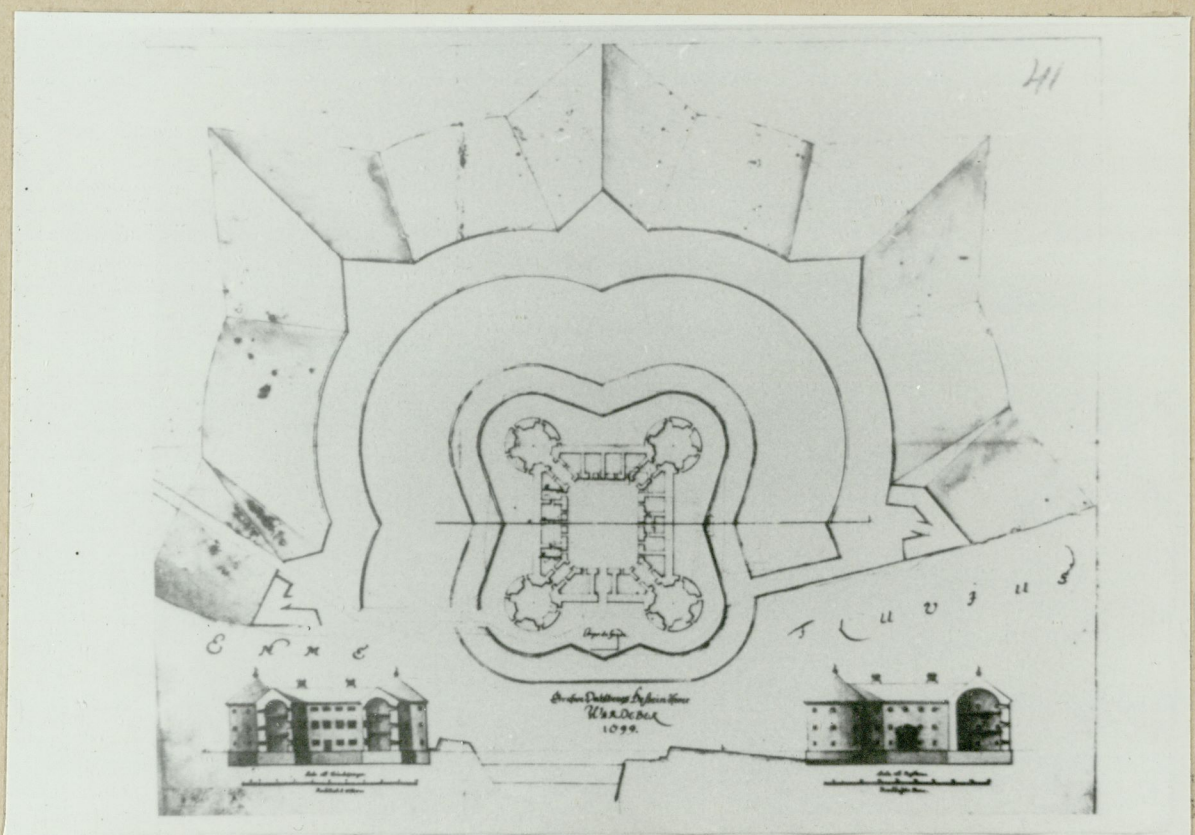
Tartus, 5. märtsil 1973.a.

UUE-KASTRE PILDIL

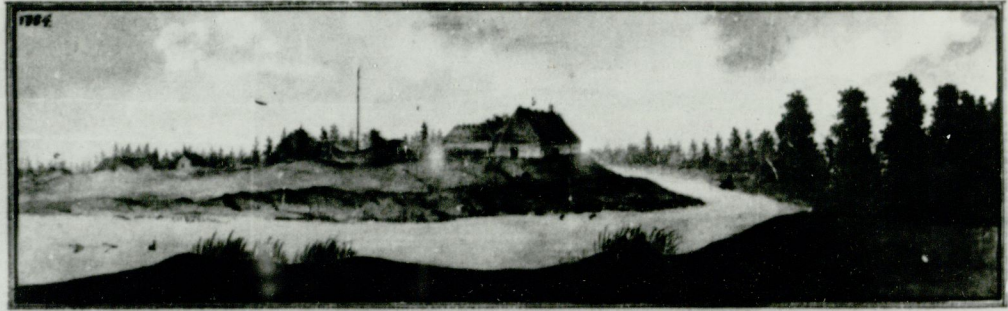
1. Uue-Kastre Esseni plaanide järgi 1694-1697.
Kopeeritud: U.Hermann
2. Uue-Kastre linnuse ümberehituse projekt (E.Dahlberg 1699)
3. Uue-Kastre linnuse ase läänest 1784.
C.O.v.Gyllenschmidti vaade Brotze kogudes.
4. Vaade Uue-Kastre linnuse asemele läänest.
1954.a. suval. Foto: U.Hermann.
5. Vaade linnuse asemele lõunast. Kautsi körts.
1954.a. suvel. Foto: U.Hermann.
6. Vaade linnuse asemele idast.
1954.a. suvel. Foto: U.Hermann.
7. Uue-Kastre põhiplaan ja vaade läänest 1600.
E.Ph.Körber "Vaterländische Merkwürdigkeiten".
8. Uue-Kastre vaade lõunast 1821. Huhni kogudest.
9. Vaade linnuse asemele läänest. Ees eeslinnuse osa.
9.dets.1972. Foto: U.Hermann.
10. Vaade linnuse alusparvele lõunast.
18.dets.1972. Foto: A.Soonsein.
11. Alusparve detail. Vaade lõunast.
18.dets.1972. Foto: A.Soonsein.
12. Alusparve detail. Vaade lõunast.
18.dets.1972. Foto: A.Soonsein.



UUE-KASTRE P.V.ESSANI PLAANIDE JÄRGI 1694-1697.



Prospect desjenigen Platzes im Wendischen Kirchspiel Dorffischen Districtes, wo das ehema-
lige alte eifrig Warbeck gestanden. Dieser Platz liegt am linken Ufer von Fahl Kasse an der Embach nach
der Mündung zu bis zum sogenanten Kautel Kirch ist eifrigliche. Dieser Ort, wie ofmal vor sich
zu sehen, wurde im J. 1558 von dem Bischof die eifrigliche Parochie nach Dorffischen in die
Kirchspiel. In neueren Zeiten ist eine ganze Anzahl davon gerathen.



Dieses Prospect ist aus der Sammlung des Hr. Lieb. Carl Otto v. Gyllenschmidt genommen.
a. Platz ist ofmaligen eifrigliche d. der eifrigliche, e die h. l. l. wie ofmalen eine Kirche gestanden.
d. die eifrigliche welle an der eifrigliche vor die eifrigliche. eifrigliche, d. die eifrigliche, die eifrigliche.
Dieser Ort, wie ofmal vor sich zu sehen, wurde im J. 1558 von dem Bischof die eifrigliche Parochie nach Dorffischen in die
Kirchspiel. In neueren Zeiten ist eine ganze Anzahl davon gerathen.

18
4

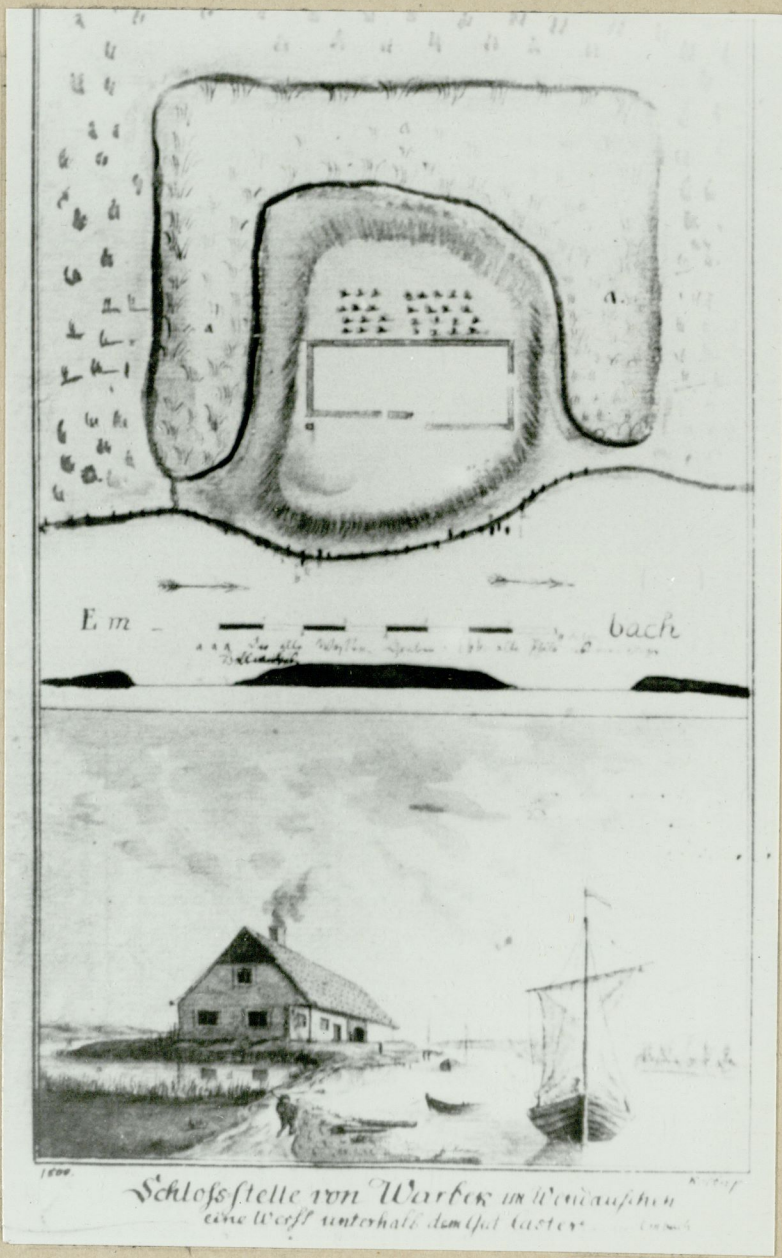


19
5

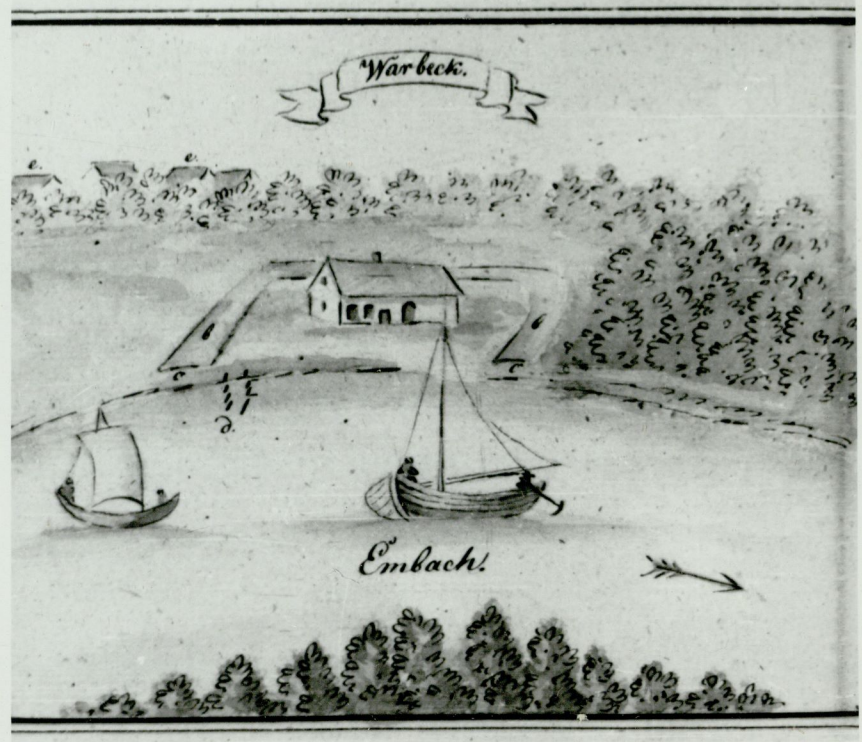


20
6





Salz ist kein feines Wendau.
im Dorptyschen Kirchh.
mit dem Kirchh. nach.



9-23



24
10

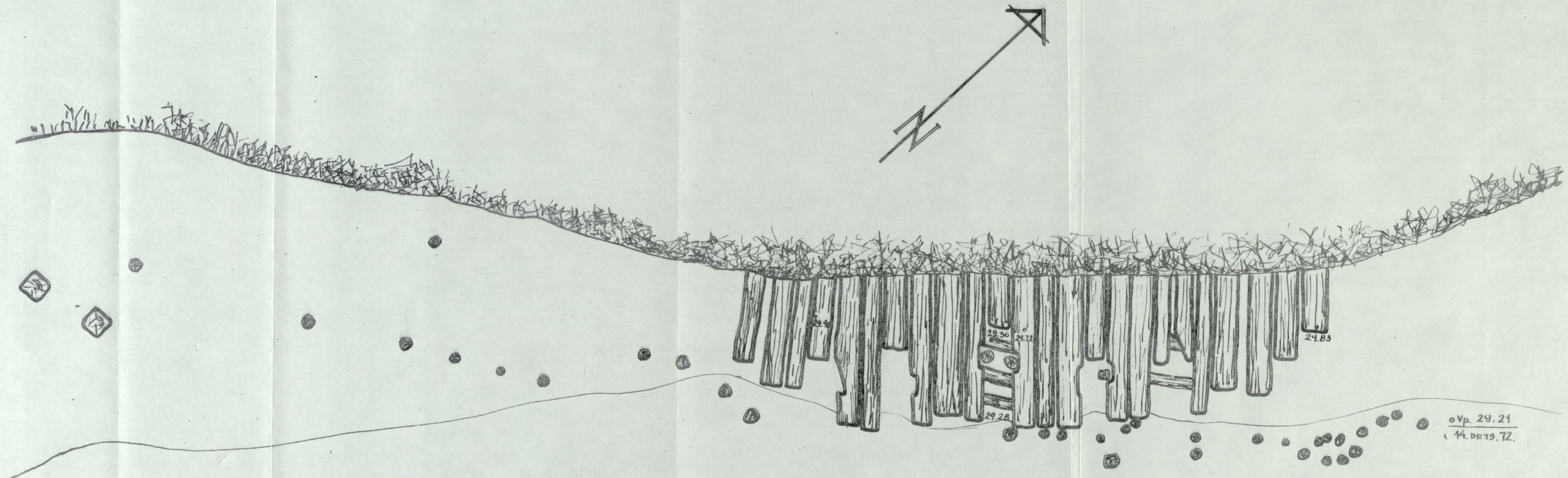




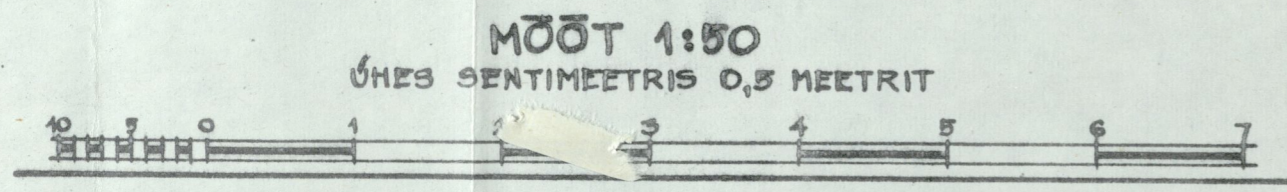
26
12



2



EMAJÖGI



ENSV MN RIIKLIK EHTUSKOMITEE					
VABARIIKLIK RESTAUREERIMISVALITSUS					
VURIMIS - PROJEKTEERIMISJAOSKOND					
ASUKOHT: TARTU RAJ. LUUNJA 5/4	OBJEKT: UUE - KASTRE PIISKOPILINNUS				ŠIFR. INV.
STADIUM: Ü/M	JONIS: PARVALUSE PLAAN				LEHTNR. 1
PEAARHITEK K. ALUVE		MÕODISTAS	SOONSEIN KULASALU	14.12.72	MÕÖT 1:50
PROJ. JUH. A. JOONSAAR		JONESTAS	SOONSEIN	16.03.73	
OBJ. AUTOR. A. LÕUG		TEHN. KONT. R. PARTS		16.03.73	S=26,4 dm²